

«در خدمت سازندگی»: کتابداری

در ویتنام متحد

نوشته جرج میلر

ترجمه پوری سلطانی

در چند سال اخیر، کتابداران ویتنامی، مثل همهٔ خلق ویتنام، در ادامهٔ خدمات خود به تحول عظیمی دست زده اند. بدین ترتیب که بجای تأکید بر مطالبی که در دوران جنگ

---

* George Miller, "All For Reconstruction": Library Services in a Reunified Vietnam." *International Library Review* (1978), 10, PP. 109-118.

این مقاله مبتنی بر اطلاعاتی است که در آوریل ۱۹۷۷ طی یک دیدار کوتاه از ویتنام (دنباله پاورقی در صفحه بعد)

و مبارزه سودمند بود، اکنون بدنبال منابع و مطالبی در راه توسعه اقتصادی کشور، بخصوص در رشته های کشاورزی و صنعت هستند.

کتابداران ویتنامی با وجدانی آگاه نسبت به سهمی که می توانند در پیشبرد این هدف داشته باشند می اندیشند و به مسئولیتی که در قبال پیشرفت جامعه ویتنامی برعهده آنهاست کاملاً واقفند. همانطور که تاریخ مبارزات اخیر آنان نشان داده است، کتابداران ویتنامی نه تنها در زمان جنگ از نقشی که می توانستند در راه تلاش برای احراز استقلال ایفا کنند کاملاً آگاه بودند، بلکه اکنون نیز بخوبی می دانند که تهیه و در دسترس قرار دادن اطلاعات علمی و فنی و اقتصادی برای تحقق بخشیدن به وظیفه سنگین و شگفت انگیز ملت در بازسازی و گسترش اقتصادی سالم و متعادل چه نقش حیاتی را ایفا می کند.

این وظیفه ملی اجتماعی - سیاسی کتابداران از راه نظام خاص کتابداری ویتنام قابل حصول است. کتابخانه های عمومی در یک شبکه بسیار متمرکز یافته فعالیت می کنند که در راس آن کتابخانه ملی هانوی قرار دارد. روال متفق و همسانی که در کتابخانه ها جاری است همه از این نقطه مرکزی سرچشمه می گیرد و به پائین جریان می یابد.

کتابخانه ملی هنوز هم در همان ساختمان قدیمی بسیار جالب ولی اساساً نامتناسب برای کتابخانه، در مرکز هانوی در خیابان ترانگ تی، شماره ۳۱ قرار دارد. این بنا در سال ۱۸۹۸ توسط فرانسویها ساخته شد و زمانی نیز محل اقامت نایب السلطنه مستعمره چین بود. اکنون طرح جدید یک بنای تازه برای کتابخانه ملی ریخته شده است، ولی تاریخ دقیق ساختن آن هنوز معین نشده است. کتابخانه در سال ۱۹۱۷ تاسیس شد و از ۱۹۲۲ طبق قانون می بایست شریات سراسر هندوچین فرانسوی و نواحی جنوبی چین را که در آنموقع جزو متصرفات فرانسه بود دریافت کند.

(دنباله پاورقی از صفحه قبل)

گردآوری شده است. امکانات این دیدارراکمیته بورس James Cook Bicentenary استرالیا و وزارت فرهنگ جمهوری سوسیالیستی ویتنام فراهم آورد. نظریات مطرح شده از آن - نویسنده است و فقط براساس مطالعه موسساتی که مورد بازدید قرار گرفته ارائه شده است. ناتوجه به خطر کلی بافی های گمراه کننده، بنظرمی رسد انتشار این ملاحظات در عدم اطلاع مطلق که در عرب درباره کتابخانه های ویتنامی وجود دارد، مفید باشد.

بدنبال اعلام استقلال ویتنام، موقعیت کتابخانه ملی به عنوان کتابخانه ای که طبق قانون باید نسخه ای از کلیه نشریات را دریافت کند، در ژانویه ۱۹۴۶ توسط رئیس جمهور هوشی مین مجدداً تأیید شد. بعد از اتحاد مجدد دو ویتنام در آوریل ۱۹۷۵ قانون جدیدی توسط نخست وزیر فام دان دونگ در ۹ اکتبر ۱۹۷۶ به تصویب رسید که موقعیت کتابخانه ملی را در هانوی به عنوان کتابخانه ملی سراسر کشور با نام "کتابخانه ملی جمهوری سوسیالیستی ویتنام" تثبیت کرد.^۱

در قانون مصوب ۹ اکتبر هفت وظیفه اصلی برای کتابخانه ملی تصریح شده است. طبق آن کتابخانه ملی باید سهم خود را در تولید، پژوهشهای علمی و آموزش و پرورش طبق نظریه سوسیالیستی و در محدوده رهنمودهای حزب کارگر و دولت ایفا نماید. وظایف دیگر هم در رابطه با گردآوری و نگهداری منابع و مواد ویتنامی، خدمات کتابشناختی، امکانات آموزشی و تربیتی، و همکاری و همسازی با کتابخانه های دیگر سراسر کشور است.

مجموعه کتابخانه ملی اکثراً به زبانهای فرانسوی و ویتنامی است، و بیشتر آنها مربوط به آثاری است که از اواخر قرن نوزدهم بعد منتشر شده است. گنجینه کتابها و آثار این کتابخانه طی جنگ کاملاً سالم و دست نخورده باقی ماند. در دوران سخت بمبارانهای پی در پی گنجینه کتابها را به مخزن امنی در ۶ کیلومتری هانوی منتقل کردند. هم اکنون نیز به علت کمبود جا بسیاری از شماره های قدیمی پیاپیها در آنجا محفوظ است. مجموعه کتابخانه اکنون در حدود یک میلیون تک نگاشت و ۶۰ هزار پیاپی مجلد است. این کتابخانه همچنین دارای دو هزار نسخه خطی ویتنامی به خط هن (چینی) و نوم (سینو-ویتنامی) است.

کتابخانه ملی ویتنام نقطه مرکزی نظام کتابخانه های عمومی است و در دوران بازسازی، مسؤلیت گسترش و کارآیی خدمات فنی کتابخانه های شهرستانی، ناحیه ای و روستایی به عهده کتابخانه ملی واگذار شد. در حالیکه اداره فرهنگ توده ای وزارت فرهنگ مسؤل تاسیس کتابخانه ها، بررسی نیازها و استخدام کارمند برای آنهاست، کتابخانه ملی وظیفه دارد کار

---

۱. ترجمه قانون ۹ اکتبر به عنوان ضمیمه در آخر این مقاله آمده است.

انتخاب کتاب، فهرستنویسی و ارسال آنها را به کتابخانه ها به انجام برساند. یکی از مهمترین خدمات کتابخانه ملی توزیع مرکزی فهرستبرگه برای انتشارات ویتنامی است. کتابخانه ها معتقدند که این خدمت سریع و خوب انجام می شود، بطوریکه حداکثر دو ماه بعد از دریافت کتاب، فهرستبرگه ها به کتابخانه می رسد. کلیه امور فهرستنویسی و چاپ و تکثیر برگه در خود کتابخانه ملی انجام می گیرد و در نتیجه خدمات فهرستنویسی در سراسر کشور از نوعی همسانی و یکدستی برخوردار است.

رده بندی متداول در ویتنام مبتنی است بر رده بندی دهدهی جهانی (یو.دی.سی.)^۱

با تغییرات و دستکاریهای محلی. این رده بندی بیشتر برای تنظیم فهرستبرگه ها در برگه دان که در غالب کتابخانه ها در نظام فهرست رده ای تنظیم یافته، بکار می رود و کمتر برای آرایشی کتابها در قفسه از آن استفاده می شود. کتابخانه ها - حتی کتابخانه های عمومی - غالباً بسا گنجینه بسته اداره می شود و کتابها برحسب زبان، اندازه و شماره ترتیب پشت سرهم چیده شده اند. استفاده از برگه دانهای کتابخانه ملی به علت اینکه در چندین توالی و ترتیب وجود دارد، بنظر مشکل و پیچیده می آید. برگه دانهای قبلی بکلی بسته شده است. از جمله در برگه دان کتب خارجی، برگه دان مولف در سال ۱۹۶۰ بسته شد و در عوض یک برگه دان جدید گشوده شد. از این گذشته توالیهای مختلف الفبائی برحسب زبانهای مختلف وجود دارد. برای سالهای ۱۹۴۵-۱۹۶۰ فهرست موضوعی با سرعنوانهای موضوعی به زبان ویتنامی موجود بود. این برگه دان نیز دیگر بکار نمی رود. در حال حاضر برای زبانهای خارجی و زبان ویتنامی دو برگه دان مجزا که هر یک شامل مولف و فهرست رده ای است وجود دارد. در فهرست رده ای کتب خارجی برگه ها را برحسب زمان برگه آرائی می کنند، بدین ترتیب که ابتدا برگه های روسی، سپس چینی، انگلیسی و فرانسوی قرار دارند.

اتاق مطالعه مثل تمام کتابخانه شلوغ و کم ظرفیت است. گنجایش ۲۰۰ خواننده را بیشتر ندارد و به همین دلیل این اتاق فقط به دانشجویان، کارمندان و پژوهندگانی که کاری جدی در دست دارند اختصاص داده شده است. خدمات مرجع و خدمات کتابخانه ای بسیار مفید و ارزنده ای از ساعت ۸ صبح تا ۹ شب در زمستان و بین ۷ صبح تا ۹/۵ شب در تابستان -

---

1. Universal Decimal Classification (U.D.C.)

خوانندگان و متقاضیان ارائه می‌شود. بخش پیاپی‌های کتابخانه ملی قرائت خانه مجزائی دارد که در حدود ۲۵ خواننده را در خود جای می‌دهد.

علاوه بر تهیه فهرسترگه‌ها، یکی دیگر از وظایف مرکزی این کتابخانه نشر کتابشناسی ملی است (تو، موک کوک گیا ویت نام) که در ویرایشهای ماهانه و سالانه منتشر می‌شود. کتابشناسی ملی انتشارات دولتی را نیز که توسط وزارتخانه‌های مختلف چاپ می‌شود، دربرمی‌گیرد. آن دسته از نشریات دولتی که فقط برای استفاده داخلی است به کتابشناسی ملی راه نمی‌یابد و وزارتخانه مربوطه ملزم به تسلیم ده نسخه که در شرایط عادی باید به کتابخانه تسلیم کند، نیست. کتابشناسی ملی علاوه بر کتابها، شامل عناوین پیاپی‌های منتشره در ویتنام نیز می‌باشد. این کتابشناسی از سال ۱۹۵۷ تاکنون بدون وقفه منتشر شده است و در نتیجه قدیمی‌ترین کتابشناسی ملی جاری در آسیای جنوبی است. (در ویتنام جنوبی نیز بین سالهای ۱۹۶۷ و اوایل ۱۹۷۰ یک کتابشناسی ملی چاپ شد.)

با اینکه نظام کتابداری در ویتنام کاملاً تمرکز یافته است، جای تعجب است که هنوز نه در آن فهرستگان تک نگاشتها و نه فهرستگان پیاپی‌ها موجود است. با اینهمه گفته می‌شود که امانت بین کتابخانه‌ها از فعالیتهای چشمگیری برخوردار است.

کتابخانه ملی اکنون مشغول اجرای طرحی است که طبق آن خرید کتابهای خارجی را برای کلیه کتابخانه‌ها بطور مرکزی انجام دهد. از آنجا که سهمیه ارزی کتابخانه‌ها محدود است (بخصوص ارزهای غربی) تهیه کتابهای خارجی نیز بطور محدود انجام می‌شود. و غالب کتابهای خارجی از طریق مبادله به کتابخانه می‌رسد. در حال حاضر کتابخانه ملی با ۱۲۴ کتابخانه خارجی در سراسر دنیا رابطه مبادله کتاب دارد و این رابطه همچنان روبه‌رغونی است. غالب کتابهایی که از این طریق به کتابخانه می‌رسد به زبان فرانسه است. در کتابخانه ملی اشتیاق فراوانی برای همکاری و برقراری ارتباط با کتابخانه‌های کشورهای غربی به چشم می‌خورد. کتابخانه‌های کشورهای غربی نیز خدمات مبادله کتابخانه ملی ویتنام را سخاوتمندانه، سودمند و موثر تشخیص داده‌اند. از طرفی کتابخانه ملی نیز به این واقعیت که برای دریافت کتابهای غربی با مشکلات روبرو است کم بها نمی‌دهد و آنچه را که دریافت می‌کند بخصوص در زمینه‌های

پزشکی، کشاورزی (با تاکید بر کشاورزی قاره‌ای)، دامپروری، علوم و تکنولوژی کلیه کشورها صرفنظر از مشی سیاسی و یا رفتار گذشته یا حال رؤسای دولتشان نسبت به هانوی، قدر می‌نهد. ساخت اداری کتابخانه ملی عبارتست از یک رئیس و دو معاون. رئیس در مقابل وزارت فرهنگ مسوؤل است و مقام او برابر رئیس یک اداره^۱ کل است. کتابخانه به هشت بخش شامل اتاق مطالعه (یا خدمات خوانندگان)، پایاندها، تهیه و مبادله^۲ کتاب، فهرست‌نویسی، کتابشناسی، سپرده^۳ قانونی^۴، راهنماییهای فنی کتابخانه‌ای، حوزه^۵ مدیریت، تقسیم شده است. کارمندان کتابخانه را ۱۲۰ کتابدار و کمک کتابدار تشکیل می‌دهند. نیمی از این افراد دارای درجات دانشگاهی هستند و برخی از کتابداران نیز تعلیمات کتابداری خود را در خارج، بخصوص اتحاد جماهیر شوروی کسب کرده اند.

یکی از سازمانهای درونی کتابخانه^۶ ملی که تاثیر عمیق و گسترده‌ای بر کتابداری ویتنام گذاشته است "شورای علمی" است. این شورا که تشکیل می‌شود از روسای بخشهای هشتگانه کتابخانه ملی، وظیفه دارد در مورد مسایل مربوط به خدمات فنی تصمیم بگیرد. قواعد و قوانینی که بتواند مشکلات تنظیم و سازماندهی مواد کتابخانه‌ای را حل کند توسط این شورا به تصویب می‌رسد و در سراسر کشور اعمال می‌شود.

در ویتنام یک شورای کتابداری در سطح کشور موجود است که اعضای آن را یک نماینده (معمولا رئیس) از هر یک از کتابخانه‌های اصلی کشور تشکیل می‌دهند. این شورا در سال دو، سه یا چهار بار تشکیل جلسه می‌دهد و طبق قانون باید سیاست کلی کتابخانه‌های کشور را در مورد خدمات کتابداری معین کند. مهذک این شورا جنبه^۷ مشورتی دارد و باید تصمیمات خود را بصورت پیشنهاد به وزیر فرهنگ که در واقع خود رئیس شورا است، تسلیم نماید. این شورا دارای یک دبیر اجرایی است که در اصل معاون وزیر فرهنگ و مسوول امور کتابداری است (یکی از چهار معاون وزیر). رئیس کتابخانه^۸ ملی یکی از اعضای معمولی این شورا است. علیرغم مقام سامح و برجسته^۹ این شورا، بنظر می‌رسد که در مسائل اصلی و قابل لمس تاثیر و نفوذ تصمیمات و پیشنهادات شورای علمی کتابخانه^{۱۰} ملی در کتابخانه‌ها بیشتر و یا لااقل برابر شورای کتابداری

---

1. Legal deposit.

است .

کتابخانه^۱ خلق هانوی که در واقع کتابخانه^۲ عمومی شهر هانوی است و بودجه^۳ آن توسط انجمن شهر هانوی تامین می شود ، در مرکز این شهر قرار دارد . ساختمان این کتابخانه نیز در اصل بدین منظور ساخته نشده است و مشکل کمبود جا از هم اکنون بصورت مساله ای بفرنج درآمده است . در برنامه^۴ پنجساله طرح یک ساختمان پنج طبقه که قرار است در سال ۱۹۷۸ شروع و در سال ۱۹۸۰ تمام شود پیش بینی شده^۱ .

در دهه^۲ ۱۹۵۰ کتابخانه^۳ خلق هانوی نقش فعال و موثری در مبارزه علیه بی سوادی ایفا کرد ، درحالیکه اکنون بیشتر فعالیت خود را متوجه بالابردن سطح آموزش در جامعه کرده است . علاوه بر کتابخانه^۴ اصلی هانوی ، چهار کتابخانه^۵ شاخه نیز به حومه^۶ هانوی تعلق دارد و در - قسمت های پرجمعیت شهر نیز مجموعه های کوچک در دسترس مردم قرار دارد ، که از این نوعند مجموعه های کارخانه ها و مجتمع های صنعتی .

با مقایسه غالب استانداردهای موجود تعداد کارمندان کتابخانه^۷ خلق هانوی برای شهری به بزرگی هانوی با جمعیت ۶۴۰ هزار نفر کم است . کتابخانه اصلی ۲۱ کارمند دارد که همه^۸ آنها دارای تخصص کتابداری و یا درجات دانشگاهی هستند . هر کتابخانه^۹ شاخه دارای دو کارمند و مجموعه های کوچکتر نواحی پرجمعیت فقط یک کتابدار دارد . مجموعه کتابخانه ای نسبتا بزرگ است و رویهمرفته به ۳۰۰ هزار جلد می رسد . از این مقدار در حدود ۱۲۰ هزار جلد در کتابخانه اصلی است . بیشتر این آثار به زبان ویتنامی است و تعداد کمی به زبانهای روسی ، فرانسوی و انگلیسی است . هر سال در حدود ۴۰ هزار کتاب جدید به شبکه کتابخانه ای شهر هانوی اضافه می شود . از کتابهایی که مورد علاقه^{۱۰} مردم است و خواننده بیشتر دارد نسخ تکراری خریداری می شود .

استفاده کنندگان کتابخانه را غالبا دانشجویان و کادرها ، یعنی کارمندان دولت و تعداد

---

۱ . متأسفانه تا این زمان نتوانستم از راه مقالات منتشر شده در مجلات کتابداری موجود در ایران مطلبی درباره^{۱۱} ویتنام پیدا کنم که معلوم شود آیا این ساختمان در موعد مقرر شروع شده است یا خیر . مترجم .

کمتری از آنرا پژوهندگان تشکیل می دهند. کتابخانه برای همه آزاد و رایگان است و جریمه‌ای دیرکرد به کتبی که بموقع به کتابخانه عودت داده نشده است تعلق نمی‌گیرد. در حدود ۱۵۰۰ خواننده دارد و در حدود ۱۴۰۰ امانت گیرنده کتاب. روزانه در حدود صد خواننده از کتابخانه استفاده می‌کنند. تقریباً همه کتابخانه‌ها در ویتهام با گنجینه بسته اداره می‌شود. کتابخانه خلق هانوی نیز از این قاعده مستثنی نیست و روزانه دویست تا سیصد تقاضا برای قسمت مخزن می‌رسد. فقط بخشی از مجموعه کتابخانه قابل امانت گرفتن است: معمولاً وقتی کتابخانه از کتابی بیش از یک نسخه داشته باشد.

از آنجا که فهرست‌نویسی مرکزی توسط کتابخانه ملی انجام می‌گیرد، کتابخانه خلق هانوی اقدام به فهرست‌نویسی بنیادی نمی‌کند و دسته‌های فهرست‌برگه‌های چاپی را از کتابخانه ملی دریافت می‌دارد. این برگه‌ها حداکثر چند ماه بعد از خرید کتاب آماده می‌شود.

کتابخانه خلق هانوی بمنزله کتابخانه عمومی مادر و متناسب با آن خدمات خاصی به پایتخت ارائه می‌دهد. از جمله به گردآوری مجموعه خاصی در باره تاریخ و رشد هانوی پرداخته است و کلیه امور کتابشناختی مربوط به زندگی و تاریخ شهر هانوی را به عهده دارد و نیز در نقش یک کتابخانه عمومی، مراسم سنتی، سالگردها و تاریخهای ملی و تاریخی و سیاسی مهم، مثل تولد هوشی مین و غیره را ارج می‌نهد و بمناسبت آنها نمایشگاهها و فعالیتهای خاصی ترتیب می‌دهد. سالن کنفرانس کتابخانه در هفته دوبار شاهد سخنرانی نویسندگان بزرگ است.

بخش کودکان در کتابخانه اصلی که در مرکز شهر واقع شده است چندان پر مراجعه نیست و روزانه فقط در حدود ۵۰ کتاب به امانت می‌دهد، در حالیکه در کتابخانه‌های شاخه تقاضا به مراتب بیش از این است. یکی دیگر از خصیصه‌های جالب این کتابخانه مجموعه بسته بخش کودکان است، بدین مفهوم که حتی به کودکان نیز آموخته می‌شود تا برای انتخاب کتاب خود از برگه‌دان استفاده کنند. ساعت‌های قصه‌گویی، بازگویی قصه و فعالیتهای دیگر بطور مرتب انجام می‌شود و دفعات آن در ایام تعطیل افزایش می‌یابد.

کتابخانه ملی سابق ویتهام جنوبی در شهر هوشی‌مین (سایگون سابق) اکنون در نظام کتابخانه‌ای ویتهام ادغام شده است. گرچه کتابخانه ملی واقع در هانوی رسماً به عنوان

کتابخانه ملی سراسر ویتنام متحد شده قلمداد شده است، ولی هنوز موقعیت کتابخانه ملی سایگون دقیقاً مشخص نشده، زیرا رسماً از آن بنام "کتابخانه ملی شماره ۲ شهر هوشی مین" یاد می‌کنند. این کتابخانه هنوز هم مجموعه تحقیقاتی خود را در بارهٔ ویتنام جنوبی که مسلماً بعد از کتابخانه ملی فرانسه^۱ در درجه اول اهمیت قرار دارد، حفظ کرده است. ولی بسیاری از وظایف دیگر را بعنوان یک کتابخانه ملی متوقف ساخته و در واقع فقط وظایف کتابخانه عمومی شهر هوشی-مین را انجام می‌دهد. کتابشناسی ملی که در هانوی منتشر می‌شود انتشارات ویتنام جنوبی را هم دربر می‌گیرد. هیچ نوع فعالیت فهرستنویسی و نمایه سازی پیاپیها در جنوب انجام نمی‌گیرد و همهٔ آنها به انضمام تکثیر و توزیع برگه کلا در هانوی انجام می‌شود.

کتابخانه ملی شماره ۲ کماکان در ساختمان بسیار مشخص ۱۴ طبقه ای که برای کتابخانه ملی توسط یونسکو ساخته شده است و در سال ۱۹۷۱ افتتاح شد، جای دارد.^۲ تعداد مراجع—کنندگان این کتابخانه بسیار زیاد است و ظرفیت‌صندلیهای آن هم اکنون مساله کمبود جارا بعنوان مشکلی لاینحل درآورده است. کتابخانه برای عموم باز و رایگان است ولی اکثریت خوانندگان دانشجویان تشکیل می‌دهند. گرچه کتابخانه ملی شماره ۲ از سال ۱۹۷۵ نقش رهبری خود را از دست داده است، لکن گفته می‌شود غالب ۱۱۰ کارمندی که هم اکنون در آنجا مشغول بکارند قبل از اتحاد ویتنام جنوبی و شمالی (آوریل ۱۹۷۵) نیز در آنجا کار می‌کرده‌اند. پنجاه درصد کارمندان تخصصی خرفه ای دارند و لاقلاً ده تن از آنان تخصص خود را در خارج کسب کرده‌اند^۳

---

1. Bibliothèque Nationale.

2. La Bibliothèque Nationale de la République du Vietnam (1972). *Bulletin de la société des Etudes Indochinoises*, XLVII, 506-9.

۳. از آوریل ۱۹۷۷ هیچ رئیسی برای کتابخانه ملی شماره ۲ تعیین نشده است و ادارهٔ امور کتابخانه را دو معاون بعهده دارند: یکی خانم هن که اصلاً اهل ویتنام جنوبی است و تا سال ۱۹۷۵ مسوول کتابخانه علوم اجتماعی در هانوی بوده و زمانی نیز در خدمت NLF کار می‌کرده است. خانم هن مسوول مدیریت امور جاری کتابخانه ملی شماره ۲ است. معاون دیگر آقای تان نگی، عضو کمیته مرکزی جبههٔ میهن پرستان است که در حکومت موقت انقلاب نیز معاونت وزارت آموزش و پرورش و جوانان را بعهده داشت.

مجموعه کتابخانه ملی شماره ۲ تقریباً به ۳۰۰ هزار می‌رسد. در آوریل ۱۹۷۵ مجموعه کتابخانه حدوداً به ۲۰۰ هزار جلد می‌رسید. افزایش صد هزار کتاب در این زمان کوتاه نمونه بارزی است از گرایش کتابخانه‌ای در سراسر کشور و متناسب است با جو عمومی مملکتی. در اجرای طرح ملی کمک رسانی شهر به شهر از سال ۱۹۶۰، کتابخانه‌های ویتنام شمالی نیز مشغول گردآوری مواد و گسترش مجموعه برای موسسات مشابه در ویتنام جنوبی بودند. چنین بود که بلافاصله یک هفته بعد از تغییر حکومت سایگون، مجموعه‌هایی که بدین منظور جمع‌آوری شده بود به هایفونگ حمل و با کشتی‌های کوچکی که اختصاصاً بهمین منظور اجاره شده بود، به انضمام فهرستبرگه‌های مربوطه و دفاتر ثبت به سایگون منتقل گردید و به سرعت در کتابخانه ملی روی قفسه‌ها جای گرفت و طی چهارماه تمامی مجموعه برای استفاده عموم آماده شد.

در زمان جنگ به مجموعه قبلی کتابخانه ملی سایگون صدمه‌ای وارد نیامد و اکنون نیز همچنان دست نخورده حفظ و حراست می‌شود. آثاری که مربوط به تکنولوژی و علوم خالص است در مجموعه فعلی ادغام شده و در دسترس عموم است. آنچه مربوط به علوم اجتماعی و علوم انسانی است فقط با اجازه معاون کتابخانه قابل استفاده است و در دسترس محققان و خوانندگان جدی قرار می‌گیرد.

طرح تهیه و خرید مواد کتابخانه ملی شماره ۲ نیز جالب است. هیچ نوع محدودیتی برای خرید کتابهایی که به زبان ویتنامی در می‌آید موجود نیست و تنها در مورد خرید تعداد نسخ تکراری در سال، محدودیت‌هایی قایل شده‌اند. برای خرید انتشارات خارجی نیز، مثل کتابخانه ملی هانوی، فقط بخاطر کمبود ارز محدودیت‌هایی وجود دارد. اشتراک پیاپی‌های غربی که در دولت قدیم انجام گرفته بود متوقف شد و بجای آن پیاپی‌ها و تک‌نگاشت‌های کشورهای سوسیالیستی از طریق مبادله به کتابخانه می‌رسد.

کتابخانه ملی شماره ۲ یک مجموعه اختصاصی در باره سایگون تشکیل داده است. این کتابخانه همچنین دارای مجموعه میکروفیلم‌های بسیار جالبی از جمله میکروفیلم روزنامه‌های ویتنامی از سالهای ۱۹۰۰ و ۱۹۲۰ است که از طرف کتابخانه ملی فرانسه به این کتابخانه اهدا شده بود. تا آنجا که مقررات فیلمبرداری اجازه می‌دهد، این کتابخانه برنامه فیلمبرداری از

نسخ قدیمی را به عهده دارد. تامین کپی‌های میکروفیلم برای کتابخانه‌های متقاضی نیز از وظایف عمده این کتابخانه است.

یکی دیگر از کتابخانه‌های مشهور و مهم شهر هوشی‌مین کتابخانه علوم اجتماعی است که قبلاً کتابخانه موسسه باستانشناسی و پیشتر از آن کتابخانه مدرسه فرانسوی شرق دور نام داشت. محل آن در خیابان لوتو ترانگ، شماره ۴ است. مجموعه کتابخانه شامل علوم اجتماعی و علوم انسانی است و تحت نظر کمیته علوم اجتماعی شهر هوشی‌مین اداره می‌شود. بالغ بر ۸ هزار جلد کتاب دارد و بخصوص در نسخ قدیمی بسیار غنی است. از سال ۱۹۷۵ بعد بازم بخاطر کمبود ارز نتوانسته است از کشورهای غربی کتاب یا پیاپی خریداری کند. ولی در عوض مجموعه کتابخانه در سالهای اخیر توسط ویتنام شمالی و کشورهای اروپای شرقی تقویت شده است.

از جهت تعلیم و آموزش کتابداری در ویتنام، سه نوع امکان در هانوی وجود دارد. از سال ۱۹۷۳ مدرسه کتابداری در دانشکده تاریخ دانشگاه هانوی تاسیس شد. در این مدرسه دوره چهارساله لیسانس کتابداری به دانش‌آموزانی که دیپلم متوسطه را کسب کرده باشند آموخته می‌شود. دانش‌آموزان بدون هر نوع کنکور یا امتحان ورودی در این مدرسه پذیرفته می‌شوند. مدرسه کتابداری دارای ده استاد تمام وقت است. دانشجویان در این مدرسه دروس عمومی را به اضافه دروس خصوصی ارائه می‌دهند تا واجد شرایط برای احراز پست کتابداری گردند. کتابخانه ملی نیز دوره‌های یکساله کتابداری برای علاقمندان بدین رشته دایر کرده است. این دوره شبیه آموزش حین خدمت است و به آن گروه از فارغ التحصیلان دانشگاهی تخصیص دارد که لااقل سه سال در کتابخانه کار کرده باشند. محل برقراری این دوره الزاماً داخل در محوطه کتابخانه ملی نیست و به آموزش دیدگان هیچ مدرک رسمی اهدا نمی‌شود، ولی آنها را واجد شرایط برای احراز شغل یک کتابدار حرفه‌ای می‌نماید. دوره دیگری در کالج فرهنگ و هنر تشکیل می‌شود که کتابدار در سطح مدارس متوسطه جامع تربیت می‌کند.

برای اخذ فوق لیسانس کتابداری دانشجویان باید به کشورهای دیگر بروند و از این میان مسافرت به اتحاد جماهیر شوروی بیش از سایر کشورها مرسوم است. این دوره‌ها معمولاً سه سال طول می‌کشد، یکسال برای زبان و دو سال برای فوق لیسانس. کتابداران ویتنام دارای انجمن

حرفه ای خاص خود نیستند، گرچه که اخیراً نسبت به ایجاد آن اظهار علاقه کرده اند و بعنوان مثال به انجمن معماری و آموزش استناد می‌کنند.

بطور کلی شبکه کتابخانه های عمومی ویتنام که از نظام مرکزی بسیار منسجم برخوردار است دارای بافت بسیار جالبی است و در تعیین سیاست کتابخانه ها و اداره و سازمان دادن به آنها و تامین کلیه خدمات فنی نظارت دارد. کتابخانه های ویتنام برای تامین نسخ، انتشارات و مقالات نادر و کمیاب بسه مجموعه اساسی کتابخانه ملی هانوی متکی هستند و کتابخانه ملی در این مورد نقش فوق العاده موشری را ایفا می‌نماید. این کتابخانه همچنین برای تامین ابزار کار آماده سازی، فهرست نویسی، تدوین قوانین کتابداری که باید در سراسر کشور اجرا شود و تامین فهرستبرگه های چاپی منحصراً بفرود دارد.

کتابداران ویتنامی معمولاً بیشتر از همکاران غربی شان به مسؤلیتهایی که از نظر اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و ایده نولوژیکی به عهده دارند توجه می‌کنند. شاید در یک اجتماع در حال توسعه انقلابی آسان تر بتوان از وظایف فوری و فوری روزانه چشم پوشید و به توسعه اجتماعی ملی بطور کلی نظر دوخت. از طرفی، کتابداران ویتنامی اساساً اهل عمل و معتقد به خدمات کتابخانه ای بنیادی و خالی از تشریفات ولی صحیح هستند. آنها متشاقانه می‌کوشند تا با همکاران حرفه ای خود در قسمت های دیگر دنیا ارتباط برقرار کنند تا شاید از این راه بیشتر بتوانند در امر توسعه و تامین خدمات بهتر برای کشور خود و سایر کشورهای دنیا مفید واقع شوند. آنها از هر نوع کمک های حرفه ای و کنجکاوی و پرس و جو در این زمینه استقبال می‌کنند.

ضمیمه شماره ۱

متمم اعلان رسمی دولت ویتنام، شماره ۶، ۱۹۷۶

تصویب نامه نخست وزیر، شماره TITg ۴۰۱ قابل اجرا از ۹ اکتبر ۱۹۷۶، وظایف و

مسؤلیتهای کتابخانه ملی ویتنام.

— بر اساس قانون سازمان شورای دولتی مورخ ۱۴ ژوئیه ۱۹۶۰ :

— و بر اساس تصمیم شورای دولتی شماره GP ۱۲۵ مورخ ۲۹ سپتامبر ۱۹۶۱ در مورد وظایف، کارآئی و ساخت وزارت فرهنگ؛

— و بر اساس اعلامیه شورای دولتی، شماره CP ۱۸۵ مورخ سوم اکتبر ۱۹۷۰ در باره سازمان وزارت فرهنگ؛

— و بر اساس تصمیم شورای دولتی، شماره CP ۱۷۸ مورخ ۱۶ سپتامبر ۱۹۷۰ در باره خدمات کتابخانه ای که به پیشنهاد وزیر فرهنگ قابل اجراست؛

مفاد زیر را به تصویب می‌رساند:

ماده ۱— کتابخانه ملی، کتابخانه مرکزی جمهوری سوسیالیستی ویتنام است، و در نتیجه در نظام کتابخانه ای وزارت فرهنگ مهمترین رکن را دارا می‌باشد. کتابخانه ملی با مجموعه‌های متشکل از روزنامه‌ها، اسناد و مدارک و فعالیتهای مختلف موظف است در خدمت اشاعه مارکسیسم — لنینیسم، توسعه رهنمودها و سیاستهای حزب طبقه کارگر و دولت، و در خدمت تولید، تحقیقات علمی و آموزش و مطالعه قرار بگیرد.

ماده ۲— کتابخانه ملی دارای وظایف و حقوق زیر است

الف — گردآوری و حفظ و حراست انتشارات ملی و آنچه راجع به ملت است از طریق جمع آوری نشریات جاری از قراری که در اعلامیه شماره I ۱۸۱۸۶ مورخ ۳۰ ژانویه ۱۹۴۶ آمده است، گردآوری و حفظ نسخ پایان نامه های دکترا و فوق لیسانس و اسناد مربوط به ثبت اختراعات مردم ویتنام؛ انتخاب و جمع آوری نشریات خارجی مربوط به ویتنام، گردآوری مقالات و گزارشها و کتب علمی که جوابگوی نیاز محققان کشور است.

ب — کتابخانه ملی موظف است از طریق نظام کتابخانه ای وزارت فرهنگ، امانت و گردش کتاب، مقاله و اسناد و مدارک ویتنام و کشورهای دیگر را امکان پذیر سازد و در دسترس مردم کلیه نواحی ویتنام قرار دهد.

پ - ذخیره انتشارات و تدوین صورت آنها بمنظور تهیه کتابشناسی جامع ویتنام و نیز برای تهیه کتابشناسیهای موضوعی بمنظور پیشرفت ارتباطات علمی ، تهیه کتابهای مناسب برای تشویق و راهنمایی در امر خواندن در نظام کتابخانه‌ای ، تهیه کتابشناسیهای مختلف برای اشاعه انتشاراتی که برای تحقیقات علمی لازم است ، و رسیدگی به امر توسعه کتاب در نظام کتابخانه ای سراسر کشور بمنظور رشد آن در یک شبکه کلی جهانی .

ت - راهنمایی اعضاء و کارمندان نظام کتابخانه ای سراسر کشور در کارشان در درجه اول ، و نیز درون ساخت کتابخانه‌ای وزارت فرهنگ بمنظور بالا بردن تجربه کارمندان ، شرکت در آموزش و تعلیم کتابداران ، انجام فعالیتهایی برای ایجاد همکاری با کتابخانه های دیگر بنحوی که مطالعه نظریات و اصول کتابداری را موجب شود و نیز تاسیس دوره هایی در آموزش کتابداری .

ث - همساز و همگام کردن دیگر کتابخانه های اصلی کشور در فعالیتهایی نظیر تدوین کتابشناسی جامع ، گردآوری انتشارات خارجی اضافی و مبادله امانت و واسپاری نشریات بین کتابخانه ها .

ج - مبادله انتشارات و کتابشناسیها با کشورهای خارجی و همساز کردن شرایط واسپاری و امانت انتشارات به کشورهای خارجی بنحوی که از یکسو در خدمت تحقیقات علمی کشور باشد ، و از سوی دیگر فرهنگ ویتنامی را به سایر کشورها بشناساند .

چ - تحرک بخشیدن به گسترش و پخش اطلاعات مربوط به علوم ، فرهنگ و هنرها .

ماده ۳- مسوؤل کتابخانه ملی یک رئیس است که بوسیله عده ای معاون و دفتر و منشی پشتیبانی می شود . همه آنها مستقیما زیر نظر وزارت فرهنگ انجام وظیفه می کنند .

ماده ۴- تصریح جزئیات وظایف عملکرد و ساخت نظام یافته کتابخانه ملی توسط وزارت فرهنگ تعیین خواهد شد .

ماده ۵ - وزیر فرهنگ مسوول اجرای این تصمیمات است .

هانوی، ۹ اکتبر ۱۹۷۶

قائم مقام نخست وزیر

نگوین دوی تیرین

(ترجمه غیررسمی از ته تی هوی)

نقل از: The British Book Trade

شروېشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی